

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

§. 1. De veritate in verbis sita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

missa que implere gestit; IUDICIUM, & discretio quæ benè id ipsum cogitat; diciturque, ut oportet; IUSTITIA denique, quæ ad aliorum profectum, & nullius damnum, quod æquum & iustum est loquitur. Porro omnes tres implere quam maximè conantur, & conituntur sanctum illud Pauli consilium: *c omnis sermo malus ex ore vestro non procedat; sed si quis bonus ad adificationem fidei, ut det gratiam audientibus.* Harum tamen virtutù effectus & spæra, multò patet latiùs: ut potè quæ officia, status ministeria, omnigenaq; opera complectitur, in quibus, ut perfecta sint, VERITAS, IUSTITIA, ac IUDICIUM resplendere omninò debent.

§. 1. De veritate in verbis sita.

VERITATE ducentes initium, illam omittamus, quam S. Hieronymus VITÆ veritatem appellat, & de qua S. Ioannes Apostolus dixit: *a maiorè horù non habeo gratiam, quam ut audia filios meos in veritate ambulare,* cum eius amissi, quæ DEI, statusq; & officij lex est, vitam conformantes; & externas omnes actiones ad eas, quæ in corde latent, sine vllò fūco & hypocrisi accommodantes. At quoniam veritas hæc latissimè patet: ad particularem, quæ in verbis consistit, veniamus. Hæc porro duplex est: altera, cum verba rebus ita respondent, ut neutrum ab altero dissentiat: cuius contrarium dicitur falsitas, quæ ab ignorantia proficitur solet: Altera, cum ipsa verba à cogitatione interiori non dissident; & huius oppositum dicitur mendacium, quod à malitia procedit: ac proinde non idem est, mentiri, & falsum dicere: mentiri namque est secus dicere, quam in animo tuo sentias: quamvis idem in facto ipso sit verum, exempli causa; mentieris coram Deo, si cogitans tibi que persuadens tria & quatuor coniuncta, octo constituere: dicas tamen, constituere septem: at falsum dicere non semper peccatum includit, cum ex ignorantia putas, ea, quæ dicis, vera esse. Quod fieri etiam potest, sine vllò alterum decipiendi animo: nam mendacij finis proprius est decipere, & in fraudem pertrahere: ac propterea nunquam non malum est, iuxta illud Ecclesiastici: *Noli velle mentiri omne mendacium.* Id est, ut exponit S. Augustinus: noli loqui mendacium sacrilegum aduersus Deum, nec perniciosum in proximum; neque iocosum, quod recreationis ergò dici solet, nec denique officiosum ad aliquod tibi vel proximo commodum accersendum: nunquam si quidem licitum est (ut Innocentius Pontifex definiuit) mentiri: quamvis omnium inde mortalium salus dependeret, nunquam enim bonum id esse potest, quod natura sua malum est. Quemobrem, sicut impossibile est, Deum desinere esse Deum, ita fieri non potest ut mentiat. Mystero porro non vacat verbum, noli VELLE; significat enim: quamvis malum sit, inaduertenter, aut ex præcipiti aliquo motu siue passione mentiri; multò tamen peius esse, si sciens volensque mentiaris, propterea

Iudicium.
Iustitia.

c Ephes. 4.
29.

Veritas
vita.
Apud Gregor.
Matth. 15.
D. Tho. 2. 2.
q. 109. art. 3.
ad 3.
a Epist. 3. 4.
I.
Verba sunt
nec falsa nec
mendacia.

b Eccl. 7. 14.
In Psalm.

D. Tho. 2. 2.
q. 110. art. 1.
c. 4.

Cap. super eo
de usuris.
Deus nequit
mentiri.

2.
Sancti rari-
ssimè.

quàm rarissime in viros valdè perfectos cadit mentiri, vti obseruat S. Gregorius exponens feruens illud S. Iob studium, animique decretum, quod verbis illis expressit: *c. v. in Dominus: quia non loquentur labia mea iniquitatem, nec lingua meditabitur mendacium.* Turpius, inquit, est, meditari mendacium, quàm loqui, nam loqui plerunque præcipationis est: *meditari* verò, studiosè prauitatis. Sed vir Sanctus, vt perfectè adhæreat veritati, nec studio se perhibet, nec præcipatione mentiri; summoperè enim cauendum est omne mendacium, quamuis nonnunquam sit aliquod mendacij genus culpæ leuioris, si quisquam, vt vitam alteri præstet, mentiatur: sed hoc quoque mendacij genus perfecti viri summoperè fugiunt, vt nec vita cuiuslibet per eorum fallaciam defendatur: ne animæ suæ noceant, dum præstare vitæ carni nituntur alienæ. Et quamuis d *obstetrices* Aegypti mentitæ sũnt, quòd pueros Hebræorum neci subduceret; & licet hunc in modũ in veteri testamẽto nonnulla possint talia reperiri, nunquam tamen hoc vel tale genus mendacij à perfectis admissum studiosus ibi lector inueniet. Hæc S. Gregor. Huc addere licet, quòd studio meraque sponte mentiri non inodò perfectionis Euangelicæ, sed & humanæ nobilitati quàm maximè aduersetur. Nam, vt dicit Ecclesiast. *e opprobrium nequam in homine mendaciũ, & in ore indisciplinatorum assidue erit. Potior sur, quam assiduitas viri mendacis.* Nam ille facultates, hic verò veritatẽ surripit, ac deprædatur; sæpè etiam nomen & honorè, uterque porro communem Reip. pacem destruit ac dissipat: & quocunq; perrexerint, eos sequitur ignominia & confusio. Quin & in mundo inter viros honorabiles probrosum est, cuiquam dicere, quòd mentiatur; idque meritò, quia mendacium vilis & abiecti generis esse reputatur. Atque S. Dorotheus ait, proles diaboli, quem testatus est Dominus, *in veritate non stetit, & cum loquitur mendacium ex propriis loqui, mendacè enim esse, & mendacii patre:* quòd ab ipso ortum habuit: dum scil. mendacio quodam conficto, Euam in fraudem pellexit, ac totius humani generis mortis causam dedit. Quare mendaces omnes dæmonem sequuntur, & à Deo, qui suprema ac summa veritas est, recedunt, neque agnũ sequi possunt, quocunq; ierit; nam illum sequentibus, ait Ioannes: *g nõ esse inuentũ in ore eorum mendacium: neq; celorum habitaculum subire vllus poterit, qui eodẽ fuerit inquinatus.* non quòd officiosum vel iocosum mendacium semper celo arceat, cum veniale tantum peccatum sit: sed quòd prius id purgari debeat, quàm in cælũ aditus pateat: & quòd viam paret ad perniciosũ, quòd lethale est. Hinc ait Scriptura, *Deũ perditurũ omnes, qui loquuntur mendaciũ: & eos, quòd mentitur, occidere animã,* & nõ rarò causam esse mortis corporalis, cum nimirũ subditi corã superioribus, à quibus vice Dei reguntur, mentiri præsumunt. Exemplo fuit I. Ananias, & Saphira, qui funesta horrendaq; perierunt morte, quòd Apostolorum principem

deci-

Lib. 18. c. 4

c. Iob. 27. 1

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

33

decipere conati, imprudenter mentiri sint, à quo audiuerunt, non hominibus sed Deo, cuius vices ipse agebat, mentitos esse.

DENIQUE non sine causa Christus Redemptor venit, ne Christiani iuramentis assuesceret, sed omnis sermo illorum esset, *Est, est; non, non*: discerent se ita veraces in verbis esse debere, ut digni sint, quibus siue affirmantibus siue negantibus, siue promittentibus, etiam nullo adhibito iuramento, fides adhibeatur. Hisce de causis detestandum ac fugiendum est omne mendacii genus, non modo ipsum quod patens est & manifestum, sed & reatum & involutum: quod quia voluti pallio aliquo obtegatur, infame ac probrosum non habetur. Atque idcirco apud plurimos hodie in usu est, modò re exaggerates, modò diminuentes, ex quo duo vitia oriuntur, quæ S. Thom. cum Aristotele LACTANTIAM nominat, & IRONIAM. Illa magna & gradua de se ipsa prædicat; & maiora quam reuera sint; & quæ aliquando honori diuino aduersatur, qualia fuerunt superbi illius, qui apud Prophetam dicebat: *Deus ego sum*, aliquando honorum proximi lædunt: ut illa arrogatis in Pharisæi magnifica de se ipso deprædicantis, alios verò per se despicientis, aliquando etiam non nisi ad vanitatem aut commodum aliquod temporale proferuntur: ac tum non nisi veniale peccatum fuerit, aliàs lethale. IRONIA remittit, & pauciora de se dicit, quàm reuera sint, idque ficto humilitatis titulo, de quo bene S. Aug. dum prætextu humilitatis metiris: si ante peccator non eras, mentiendo efficeris. Interdum hæc à malitia & hypocrisis initium habet, ut sanctitatis nomē sibi comparet; interdum ab indiscretione & imprudentia, & propterea dixit Eccles. *Est qui nequiter humiliat se, & interiora eius plena sunt dolo*. Deslectit item à veritate ad excessus aut defectus extrema omnes adultores, & assentatores, & quotquot aulicas fictasque; beneuolentiæ & amoris ceremonias usurpant: & similiter duplices animo, ioculares, fraudulentis, astuti, subdoli, qui à quiuocis & amphibologicis verbis ad ea quæ dixere vel fecere; vel agere aut negare conantur, dissimulanda, utantur, qualia de o muliere adultera refert Sapiens, quod scilicet comedat, tergensque, os suum dicat: non sum operata malum. Fraudes hæc (ut ait S. Doroth.) à tribus procedere solent radicibus, maximè in subditis. Primò namque nascuntur ex superbia, qua quis culpam tegit, ne à superioribus reprehendatur, & castigetur; vel cum fraude eandem excusat, dum reprehenditur; vel veritati ipsi præfractè obnititur, ut victor euadat. Deinde oriuntur à sensualitate, qua necessitates aliquæ, & lassitudines finguntur, ad leuam aut relaxationem aliquam impetrandam; vel ad laborem, qui imponitur, reijciendum; vel ad se exhilarandum, & tempus garriendo fallendum, nugæ & fabulas, quæ magis illis arident, referendo. Tertia radix est auaritia & priorum commodorum cupiditas, ut qui negat ea, quæ habet, ne dare cogatur; vel ne superior auferat; vel rationes fictas & mendaces, producit, ad euincendum id, quod desiderat: huc referuntur etiam infinita illa mendacia, quæ lucri gratia negotiato-

res

6.

k Mai. 5. 37.

Mendacii
reatum.2. 2. q. 112. c.
113.

Lactantia.

1 Ezec. 28. 2.
m Luc. 18. 11Ser. 9. c. 31.
de verbis
Apost.
Ironia.

n Eccl. 19.

21.

Adulatio.
Duplicitas.

Prov. 30.

20.

Serm. 9.

1.

Superbia.

2.

Sensualitas.

3.

Auaritia.

Mercatorum.

*Aequiuo-
cacio pessima.*

res inter negociandū intermiscere solēt. Subtilissima porro mēdacia verbi s
proferuntur *aequiuocis*, variumque sensum admittentibus: nam ita reip̄a
mentiuntur, vt nemo mendacium manifestum esse deprehendat: & cū nun-
quam mentiri videantur, nunquam tamen veritatem proferunt. Addit ve-
rō idem Sanctus: si aliquando ad vitam proximi conseruandam, vel pacem
Reipublicae fouendam, verbis commutatis veritatem tegere, ac *dissimula-*
re necesse esset: id quidem in tali articulo & necessitate licere; sed magna id
cautela faciendum, tempusque illud tanquam tempus *tentationis* lapsusque
periculo expositum iudicandum: ac proinde suadet, huiusmodi verbis non
confuescere: nam, vt noxium foret, saepe medicamentis purgantibus vti ita
non parum noceret talem sermonem saepius vsurpare, quo veritas ipsa regit-
tur. quare non nisi in *extrema* quasi necessitate, & summo adhuc cum ti-
more vsurpandum; praemissis etiam coram Deo intentione ac desiderio no-
stro à recto nō aberrandi, causamque necessitatis adducta, quae huiusmodi
verbis ac phrasi tunc nos vt compellat. Haec è S. Dorotheo, vnde manife-
stè patet, quàm sancti solliciti de verborum suorum veritate fuerint, ne vel
minima mendacij vmbra in iisdem appareret.

§. II. *Fidelitas in promissis adimplendis.*

2. 2. q. 8. a. 1.
ad 1. & q.
10. a. 3.
ad 50.

*e. qualiter
de factis.*

*Lib. 2. offi-
cium.*

*Veritas.
Fidelitas,
Iustitia.*

2. Apoc. 19.
11.

VERITATI, de qua hactenus, coniuncta est FIDES siue FIDELITAS
(vt S. Thom. ait) in ijs adimplendis, quae alijs promittimus. Quae, vt
recta sit, duo complectitur veram scilicet *intentionem*, ea, quae promittun-
tur, implendi; (sine qua ipsa promissio mera fraus, ac mendacium censere-
tur: cum aliud lingua loquatur; aliud lateat in corde) & ipsam suo tempore
expletionem promissionis, ita vt firmiter, & constanter, quodd promissum est,
opere ipso praestetur, iuxta S. Gregorij decretū illud *studiose agendū est, vt, quae
promittuntur, opere cōpleantur*, id quod FIDEI est maxime propriū: quae, teste
Cicerone, *fundamentum iustitiae est, id est, dilectorum, conuentorumque, constantia &
veritas*, vt totius Reipublicae bonum consistere possit, omnesque rectè suis
officijs ac muneribus fungantur, & eorum obligationibus plenè satisfaciāt,
superiores erga subditos; & hi erga illos, paresque erga pares. Quare Fide-
litas ita semper Veritatem inter & Iustitiam versatur, vt Veritas eam praec-
dat: sequatur verò Iustitia; & ita vtraque eam comitetur, vt omnes tanquam
tres sint valde germanae coniunctaeque sorores, supremi illius Domini val-
de propriae ac familiares, quem S. Ioannes vidit super album equum se-
dentem, qui a *vocabatur Fidelis & Verax; & cum iustitia iudicat & pugnāt*. Vt
intelligeremus, Diuinum Verbum Incarnatum sacratissimae suae humanita-
ti, Fideliumque congregationi (per album equum, vt supra insinuauimus,
significatis) praesidens eos cum *veritate* in omnibus quae dicit, cum *fidelitate*
in adimplendis promissis; & cum *iustitia* in suis decretis legibusque confi-

tuen-